(ناجەی سەروەری)

(نامەی پیرۆزی)

(ئاگاداری خوێندەوەی)

عبدالکریم مدرسی مدرسەی

حەزرەتی شیخ عبدالقادر

گەیلانی قدس الله

روحە آمین

1

بسم الله الرحمن الرحیم

ستایش لە بۆ پەروەردگارە
نیایش لە بۆ خوداوەندی ستارە
دروود بۆ ذاتی پاکی رەهبەرە
رێنومای هەموو پەری و بەشەرە
ناوی محمد وصفی محمودە
نازناوی ئەحمەدە لەلای معبودە
عەرشی معراجی صعودە بۆ حق
فەرشی مقامی محمودە بۆ خلق
هەم بۆ یارانی فیداکارانی
بۆ آلی نەزری دەروون دارانی
ئەوکە حەلی بەیتی ناو خانەدانی
مەستورەی پەردەی حیا دارانی
بۆیەی ڕەوانی ڕێگەی جەنانی
تا ماوە ماوەکە بوونی جهانی

ئەم جارە براکان بروانن بە دل
بو ئەم پیشکەشە دینەی دەستە گول

باقی تا مری حق بە یاری باری
تا وەم بردا نا بە (آگاداری)

لە سەر نامە جوانا ئەمەم مەبەستە
بو بەنی آدەم ئایی پیوستە

نشانەی آینی زەدشتی بەرزە
کە هوی روناکی یانائی عەرزە

ئەخلاق پیوستە بو بەنی آدم
کە ئەخلاق ئەما تاریکە عالەم

ئومەت ئە خلاقە کە ئەخلاقی نەما
ئەولیشی وەکو توز ئەرزا بو سەما

لە بورەسائی کاری زەبنورین
پیوستە خلقی آدمی امین

زوربەی ئەخلاقیش بە علم الیقین
خەرعە بو یاسا و نظامی آیین
لە ترسی خودا وتەمای بارەی دین
ئینسان رائەگری ئارەدشتی شیرین

بەبارێ ترا لەم عەرزە وآوە
زوربەی خەلکەکەی سەرلێشێواوە
هەرکوی ئەڕوانی چەلی کوژراوە
چون کەس بە ناحق خوینی رژاوە
سووپای بی سامان هیرشی ئەهینی
ریشەی آرەمی لە بن دەردینی
هەر هەتکی عەرزە و هەر تالانی مال
هەر دیل گرتنە لەگەورە و مندال
هەزاران مەگرن ئەبیەن بوبەنا
ئەبێ بچنە گورێ ئەبیەن بەفنا

ئەلێ بە غەم و غانەمە سەرزەمینە
ئەلێ حەفظم خانەی رەش کاردشینە

ئەلێی رووی زەوی شوێنی دیوانە
یا دنیا ماوای دەحشی کیمیاتە

ساحیبانی زانی پیچی لە وکوشی
لەسەر ریچە حوزری لە وخوێنیە بیرشی

مادای ئاسایش لەسەر رووی زەوی
نامێنێ بۆ کەسی لە بەرزی و نەوی

دیاشی چیە ئاسالی سەراسەر ئاحرك
لە گۆڕی تەنگا جێگەی خوونەگرك

لەسەروش یاوی لە عشقی نەزرن
چوون مایەی فتنەی هەروەسە زەرزە

مەگەر لە وانە حاوەن ئەخلاق
کرمی واسطەی خوشی آفاق

به یاری ترا ئه‌روانی ئومه‌ت
گه‌لێکی تیابه به قه‌درو قیمه‌ت

دارای عقل وعلم دارای صناعه
دارای اختراع به استطاعه

ئه‌رونه هه‌وای پانی آسمان
ئه‌رونه ده‌ریای قوڵی بێ آمان

به توپچی گه‌وره کێو ئه‌ڕوخێنن
قه‌لای حه‌وحه‌سار له بن ده‌رئێنن

ئه‌بنه حوکم دار له بو سه‌رزه‌مین
به بێ ترس و بیم له عه‌رزا ئه‌ژین

مه‌لام پێیه به شێوه‌ی شعور
نه‌ک وه‌کو یاروی به هه‌وا مغرور

ئه‌گه‌ر ئه‌و علمه کابرای ئه‌ی زانی
ئه‌بی به مایه‌ی خۆشی جهانی

هەرلە خەوتانی گەلی بەشەربێ
یا بەو زبانیە کاری خەتەربێ

ئەو علمە چییە کە لەسەر بزەیی
ببێ بەمایە لە عشقی نەفرین

مەبێ هەر علمی لەگەڵ ئەخلاقە
مایەی روناکی چەرخی آفاقە

مایەی شعورە بە مسئولیەت
مایەی دستورە بۆ خوشی قومیت

مایەی برائی صدق و صفایە
مایە آگائی و منعی جفایە

یانی ئەنجامی ئەخلاقی بەرزە
بەراستی ئەوە پەروەری عەزیزە

هۆی آسایشە بۆ بنی آدەم
هۆی نومایشە بۆ خۆشی عالەم

بە یاری ترا بە دل بروانە

بو بەنی آدم لەم بروی جیا نە

نەوعیکی وایە مدنی طبعە

خاوەن طبیعیکی بە اصل و فرعە

پیویستی هەواو آوو طعامە

بوئە لە مالەیشی بە پی دنیام

بازی جاری آوی پیویستی تاوە

مالی پیویستی گەرمای هەتاوە

شوینی تیابژی پیوستە بە خاک

بە مارو بە مرد بە دراوسی پاک

تی کوشین فەرزە لە بو ژیانی

بو یارا زنی شەری حەیوانی

بەلی بە رگری شیواری تالی

بەبی جوکە حرکە قراری نابی

بانی تێکەلی پێویستە بۆ هەرد

ناوەکی کێوی رووناکاتە هەرد

وەرزی تێکەلی بۆ بەنی آدەم

بێ یاسا نابێ یقین خارجەم

هەرکەسی سوالی لە بۆچون ئەدی

ئەیەوی یاری لەشان داکەوی

بەبێ یاسای رەسا بۆکشتی

نازێن بە خۆشی بێ دەوروەدشتی

یاسای عادەتی بۆیەر چاوانە

انسان ئەترسی لەو پالەوانە

بەلام پاریزی لە بەدرەوشتی

کە دەرکەوتەوە لە کور گشتی

پێویستی ترسە لە خوای عالەم

لە رۆژی جەزاو دادگای آدەم

تا پارێزی بکا لە هەوای نەفسی
ماڵە بەو کاری ئارەزووی جنسی

یا لە برەسی مردن بو ماڵی خەڵکی
یا پارێز کردن لە ڕێی بێ کەڵکی

یا لاگرتنی پەیمانی بەسراو
یا ڕاستی و تمار لەگەڵ لە قەوماش

ئەمانە هەموی مایەی سەربەرزن
هوی ئاسایشی ئەهلی سەرعەرزن

ئەم یاسا یاسای دینی خودایە
بێ یاسای خودا دنیا غەوغایە

ئەم یاسا مایەی خوشی عالەمە
ئاوی درەختی خولقی ئادەمە

بەم جورە فەرزە بە عقلی هوشیار
ئایینی بە ڕاستی بێ بە سەردار

گەل هەرگز نابێ بێ یاسا دلجەسەر

گەلی بێ سەرلێ ئەمروا دەربەدەر

یاسای پیرۆزی ئادەمی هۆشیار

دینی ئیسلامە لەسەر ئیعتیبار

مەڵێ دین نالێ پیرۆزی بشر

هەر دینە مانع لە کاری خەتەر

دین سەپەلوە لە دروست ئەکا بەت

بو خودا دبوە بکیە لە بو حاجش

خودا بناسی ئیطاعەی بکەی

دەستی دڵ لە بو مەعصیەت نەبە

خەلکی بناسی لەسەر یاسای دین

حەقە رابگری لە دەوامی ژین

خۆشیت بناسی و حقوق رابگری

هەتا لە گورا جێگەی خۆت بگری

ئەم خوێنە بە رژە عطای خودایە
زور بە ی بە ئیحیای رسول اللە یە

رسالەی خودا بو ئەم بارەبو
بو شفای دەردی سیاچارە بو

لەلای توحید بو پەروەردگار
لەلای یاسالە بو روژگار

طاعەت بو خودا بە یاسای انور
یانی بە بەیان لە لای پیغەمبەر

تا بەشەر لە سەرتە قوا بمینن
لە تاریکی دا کەم دا لە مینن

هەرچی هاتبە بە سەر ئسلاما
لە گورەی میژوی لە روژی ئیاما

هەمو پاداشی تەواتیاری بو
یعنی لە جەزای ستەم کاری بو

سەرخوشی نە قام رادین پیشو
لالە بعد لە جهان رونا کی پرتەو

خوا فەرمانی لەسەر تەوحید بو
باسای رەهبەری نەرزی رشید بو
فەرمانی لە عدل و احسان بو
وەفای پەیمانی بەینی انسان بو
فەرمانی لەسەر علم و صنعەت بو
لەسەر آمادەی هێز و قوەت بو
لەسەر راستی و لە ئەمانەت بو
بە حفظ الغیب بێ خیانەت بو
بۆ پاراستنی نەفس و ناموس بو
پارێزی هەوشی مالی مخصوص بو
پارێزی وفاو صلەی ئەرحام بو
لەسەر یەکیتی بو خاص و عام بو
ئەمانە دایا نەدرو دەلەسە
گوایی بەدو بیرکا وەسوەسە
مسلمانەکان لە یاسا دەرچون تون
خوداش قاری گرت دەرچون تونا
ولوانهم آمنوبینە ئەمجار و اتقوا بەحق بخوێنە

بەیاری ترا آیی کە مالە   خلافی آیی هەمو بەتالە

هەمە لەو کاتەوە دنیای داناوە   لەو ناواجبە نگە لە هەمو لادە

حتی هەرگیز نابی بە کاری باطل   قەت عامل نابی بە یاری عاطل

تا بیەتی کاتی اسلام هاتە ناو   کافران هەموکە وتنە چادەراو

آگریان هیچو لە ترسی آیین   لە ترسی چونکی رهبەریکیان نیین

قصدیان نەکرد فتنە یا ناوە   لە ناو اسلاما لە هەمو لادە

پاش فتنە چونی بە ولیەی رقیب   هاتە پیشەوە جەنگی بە صلیب

تاتار لە لاوە صلیب لە ولاوە   لە ناو جهانا اگریان ناوە

بەلام موسلمان لەو کاتە زور بو   دلیان بە نوری خودا پیغمبر پر بو

بە جهان لە جەنگ بە ارشادی علم   بون بە حەرەسی ملەتی اسلام

بو آخر زمان موسلمان کەم بو   کافر بو ناوا خاطریان جەم بو

هەر بە دەس یاری موسلمانە کانا   موسلمان فروتان بە یەکردوتە کانا

کە هیچی بە ڕێی ئیسلامی نەما — کافران دەوڕەیان لە ڕەقص دینەما

ئیسلامەکانیان هەموو کەشی بەسکرد — دڵیان بە توزی هەوا پەرەستی کرد

بارێکی نامەردی بە شێوەی ئیسلام — دوور لە حەقیقەت لە عەقڵ لەزام

بوون پێکەوە ی کافری دوژمن — بوون بە تەسابلی گەردنی زامن

هەرکەسی خاوەن بیروباوەڕە — لای کافرە کاسە خاوەی شەڕە

بە دەستی خۆمان هەموو سەرزەران — جا چرای کافر هەموو هەڵگران

کە وتنە پیلان بۆ نەهانی دینیا — هەتا نە مینی هەڕدی بە تەکلیف

هەتا نە مینی باوەڕی ئیسلام — هەموو بگەڕێن بە گرلی نە قام

دوو رچیو بە ڕنا مری تانە لە خودا — پە نا یە خودا لە عەدوا وسووڕدا

ئستادی جیهان لە بابی بیعەت — بولا بڕدلی هیزی حقیقەت

کە وتنە تانە لە ذاتی ڕەهبەر — لە وحی خودا الله اکبر

لە اصحابەکان لە فیداکاران — لە اهلی بەیتیا دل منوران

لە پێشەواکان لە اولیای دینیا — هەموو بووردرای شە تیانی لعینە

حه‌ددە‌ل دانرا بو نحوی سلیم — تا به‌یدا نه‌بن علمای اعلام
نه‌ صدروسانه‌ له‌سه‌ر حه‌لقه‌ بوّن — هوی به‌رزی علمی خاوه‌ن حق بوّن
بو علمی صرف و نحوی مباره‌ک — بو علمی منطق خاوه‌ن ته‌دارک
بو مناظره‌ و بحثی به‌ دقت — هه‌ر یادو رکه‌ی حق به‌ حقیقه‌ت
بو علمی به‌رزی بلاغه‌ی لطیف — بو فامی پایه‌ی قورئانی شریف
بو اصولی فقه‌ بو اصولی دین — له‌ بوده‌ لیلی چرای ریی تقیین
بو حدیث و تفسیری شریف — بو فامی معنای قورئانی لطیف
هه‌ر تا ئه‌و کاته‌ له‌ روی زه‌مانا — یانی به‌ میژوی کوّنه‌ سالدا
ئه‌م علمانه‌ که‌ چیکه‌ ده‌ستی — تیروکه‌وانی کاری به‌ده‌ستی
نه‌ بینی له‌ لای گروهی سالدا — یانی به‌ ئه‌زان له‌ روی کاتا
نه‌ بینی ئه‌وانه‌ی خاوه‌ن استدلال — له‌ رزدی به‌ دعوای اتباعی ضلال
لقد خلد الجو بنی واصغری — چه‌رخوتی زهره‌ دخوتی حشری

زانستی علم و هیزدوی لەمەو بە — بو عاقل ئەلێ بە ڕێگەی ڕەهبەر

کەوتی گرمشتنی زاناکان نەماڵ — چ هاتن بو سەر ڕێگەی مسولمان

بە پرسیاری هەڵەی نا هەموار — بە تالانی ناحق لەم ڕێگای هوشیار

لەو ڕۆژەکە گرتن لە لقشی دین — لە ڕێگەی بێ نام بێ ناکمکی

بە فیل هاتنە پێشی بە وینەی عیار — بە شیانانە بۆ ڕێی حەق خۆ تەیار

مەلای داماوی بێ یارەو کەن — لە علمی هەشتوی دنیا آوارە

سەرریان پێ دانا دکوشە هیبار — دە ڕحیلە ولات لای گردەکور

رەوشنە مخلوقیش لەسەر ڕەنەخاس — کە وتنە دوی فتنە ڕدستی علوی

هەتا کو بیلین علمای اسلام — هەموویان ئەلێن بە وینەی عوام

خەلکی لە دینی اسلام وو رگەری — چ چرای هەجای کا ورهکری

جا وەرن فەرموون بو چارەی اسلام — تدبیر بانچی بە باگردی عوام

نەمن بە دنیا حقیقە روی کردە عالم — کە ڕێی بگا لە بنی آدم

دو هەم اهالی مدرە سەرگشتی   لی شمار ری دینی بی سەر بەر شتی

مشرق تا مغرب جنوب و شمال   نە خوێندن گا را دا اکەن احتمال

دینی اسلامی هەوا خوای علم

هەوای علمو ئەخلاق و حیلمە

فەرزی کۆمە تو صەنعەتو پیشە

هەتا ئەمڕۆ لی دەرلی لە ڕیشە

بەلام اصولی اسلامی فەرزە

اصولی اسلام لوری بە سەر عەرزە

لەگەل ئەوەیش اهالی ئەجداد

یانی کەرامەی کوهلی اجداد

ئەوەی شەرەفی بابی ئەزانی

تا دەربەدەرلی هەتا ئەتوانی

آیەی سنة أبیکم فەرزە

بزانی پایەی ابراهیم بەرزە

مع انه ترائی وون کرد   علمی عه‌ره‌بی له‌نادالا برد

له دوازده سالی بو عه‌مادی

هیشتا نازانن اعرابی عادی

بازی زمانی بیگانه زانن

له لام زمانی خویانه نازانن

بیجگه له مانه بو آدابی دین

له بیروباوه‌ر له نویژی شریف

ئه‌وانه بیگانه‌ن وه‌کو بی زمان

له باتی ایمان پیت ئه‌لی ئامان

کی بی منکری علم و صنعه‌ت بی

مه‌گه‌ر نه فامی بی طبیعه‌ت بی

به‌لام پیویسته شعوری انسان

بو حالی بونی پیا ترجمان

فەرزە مامۆستای زانایان بێ
لەسەر عەرزەبێ؟ کامایان هەڵبێ
مامۆستای پاکی بەشەرموشکۆ
ببیتە پێشەوای نوێژی نیوەڕۆ
ئەگەر بۆ نوێژی عەسریش حازر بێ
لەبێ نیشتمان خێری داوێلێ
کل مولود یولد علی
فطرة حقە فەرمودەی مەولا
ئەربەی باوکو دایکی بەئەدەب
رۆڵە ئەباتە سەر پایەی حکمی
ئێمە مدرەسەی خوامان بێ لەوەی
مویەرزی پایەی کەسی هەڵکەوی
مایەی مدرسە ٣ لو بنە وەسوەسە
باهەر نەخوێنێ نەزانی تەوسە

کاتی چی گەیشت لە خوێندنگادا
پی ئەلێن دوکتور لە پارەگادا
وصفی مطلقە لە عەلاقەی قەید
چە بو معلوماتی چە بو عمر و زید
ئەوەی بیطەرەی حەیوان ئەبینی
خۆی بە طبیبی ئینسانە ئەزانی
سەرسامە کەم لەو ئەوەڵ ئینصاف
وەلامێکی راست بی شوڵەی خلاف
چون ئەلێی طبیب لەبو زەرعی دل
ببێ بە دوکتور بو پیوەندی چل
کاکە بو خودا پیویستە فەرق
نوروناکی دل بە وێنەی بەرق
فەرزەنشانەی فەرزی دوکتوران
نوری موئمن جەم ئیزانە توسان

سەرجەم ئازادی ڕێگەی مناهی
وەکو سینەما و خانەی مەلاهی
وەکو تێکەلی طلبەی لە جناس
بۆ شێوەی حوریەت بووە بە ئەساس
بە جەمعو بارگا میرەم تێکەلی
سەرپۆشی لابرد بۆ هادمە نزلی
ئەمانە و وێنەی ئەم نوعە کارە
بۆ یاسای ئیسلام بە ڕاسی عارە
پێویستە کەمێ بیر بکەینەوە
سوودی ئەمانە لێک بدەینەوە
پێش کەوتن لە سەر علم و صناعەت
نەک بە سفور و شێوەی شناعەت
حضارەی هوشیار یاسای شەرەفە
بێ تاجی شەرەف انسان تەلەفە

چوارەم نامیلکە وکتیبی نابار
هاتن بوشاران بەبار بە خەروار

پیرلە ئەفسانەو واتەی پیر دێوە
بو ترغیبی ئەفسەن لەرسە ربابەی سێو

ئە علم بەسعور بەدیدەی وەها
بە تالانی ئە باشعور وبەها

گەلێ لە گەنج وجوانجی بێ شعور
بەمە گومرا بون رەچون کە سنور

زوربە کتیبی بەد بیر و باوەر
بو بە هوی فەسا دلەبو آخرشەر

مندالی ئە تام جوانی بێ دەلیل
ئەکە دیشە داو بە چرادەلیل

ئەمەیشی کە لیکی فروتان لە عالەم
زیانی زور دا لە بەنی آدەم

تا بیەتی چاپی قورانی کەریم
کەوتە دەستی چە لامەزەدی لیئیم

بێنجەم چاوو‌یری بۆ ئەقەلیات
ئەوانە دوورن لە یاسای نەجات
ئەگەر هەر جووری یارمەتی ئەدرێ
تا بێنە پاکاری بۆ هەرکوێ ئەبرێ
بۆ کۆمەڵی دینی بڕگشتی اسلام
ئەمەش دەردیکە بێ دەوای ئەیام
چونکی سەرکەوتن بۆ پایەی بلوند
بوو بە خاوەن راو گەلی ئەرجومەند
وەظیفە وزانو آوی جوانان
بەم پیلاڕانە کەوتە دەستیان
بەجانەی ئەمە چی یە آزادی
آزادی ئەلی بە هەوی دلشادی
فەرمووردەی رهبەر زورن بوی یان.
بەیانی فتنە لە آخر زەمان
ئەمینی لە سرار حذیفەی شریف
ئەمە باسە ئەلی بە دینەی تعرلیف

فتنە دەرێنە چن لە هەموو جوری
هەتا کو ناسای اسلام بگوری

چە رووس بردنە بو کتیبی راس
بە چەن کالمەی مایەی التباس

چەن کورتە کتیب لە سەر ناوی شرع
نە طبق اصلن نە ریکن بو فرع

هەموو ئەنجمن پارە و تمع
هەموو بێ دینن لە ابتداع

بەرسە بوشیە اجماعی سلف
هەتا ئیستا نەیان ئەروا بە تەلف

زوربەی موسلمانان چە جای اجماع
کافیە لە بەر ریگەی انتفاع

ئەگەر ناشکالی بی بقرینی
جون هشیار دینی بو ئەو دورینی

مخالفی مرین بە وینەی بزنە
تصور مەکە مەردیکی مەزنە

بەکی بەدبەختی دەرگای پێ نەگری
ڕێگەی ئاگالی لەدلی نەگری
چون ئەنکار ئەکا پەروەردگاری
لەگەل تەلا مو یاساو آثاری
خالق معلومە لە ڕووی جهانا
وەکو نووری ڕۆژ لە آسمانا
ئەم آسمانی بەرز و بالایە
بە نەخش و نیگار شیرین کالایە
مەشرق تا مغرب جنوب تا شمال
پڕ لە ئەستێرەی زیبای بە جەمال
ئەو دوازدە بورجە تیایا ئەبینی
لوبای بروالی حەیران ئەمینی
ئەو پشتینە بەوا لە کەشکەشان
وەکو پشتینەی غولامی پاشان
هەمە پەروەردەی ذاتی خودایە گیان سپێردەی حوکمی خودایە

١

ڕۆژ کە ملیۆنێ ئەوەندەی عەرزە
شعری ملیاری لەسەر ئەو تەرزە

مجموعەی گەلی سەیارات هەمو
لە سوڕینەوە بەرەو ڕەوبازو

هەرکام لەوانە لەسەر مەداری
لەسەر میزانی لەسەر شماری

بە سالەهای ساڵ لە ڕێ لانادەن
لە حوکمی خالق ملیان بانادەن

چۆن بێ خالقە ئەم جەرە کاتە
ڕۆژی ئەساسی چەن کارەساتە

بۆ متحرک کە ~~دی اللە~~ بە بز چاو
محرک فەرزە بە عەقلی تەواو

چلۆن محرک بێ شعور ئەبێ
هاتوچوی دائم بێ دەستور ئەبێ

ده‌وار هه‌ل بدری له لاکوساری
خیوه‌تیکت دل له‌ری یاشاری
چون ئه‌و ده‌واره و ئه‌و خیمه جوانه
بی خاوه‌ن هاتون بو ئه‌و مه‌یدانه

به‌رگیکی جوان له‌به‌ری ئه‌که‌ی
هه‌زار آفه‌رینی له خیاط ئه‌که‌ی
عه‌جیبه عاله‌م له خوار تا به‌سه‌ر
نازی به به‌رگی تو ئه‌یکه‌یته به‌ر
ئه‌م کائناته و ئه‌م چراخانه
ئه‌م روژ و مانگ و ئه‌ستیره جوانه
بیری ناسکی تو وا ناکیشی
بو ئه‌و نه‌قشانه یه‌کی بیکیشی
من له‌لام وایه که په‌روه‌ردگار
ده‌لیلی ناوی به بیری هوشیار

موافقەت ئەلی لەم نەوعە جیدا
سەعاری کەری بو بروا بەریکادا

خشەیێکی بیست ئەسلەمیتەوە
لەرەوتی ریگا خوی ئەگریتەوە

هەناتی ئەکا ئەو خشەو خاشە
لەورشنەیە یا لەویل داشە

حەیوان ئەفامی خشەی بەرد و دار
بێ خاوەن نالی لەروی روزگار

ئنسان نافامی عەرز و آسمان
هەروەرە گاری پیویستە بعیان

بروانە هەوای پر بەرق و ظاهر
بروانە زەریای خاوەن جواهر

بروانە سازاو عەرزی خاوەن کان
بروانە کیوی لالەزارەکان

دڵی گوی بگری لە پەرەی گولی
هیەر لا اله الا الله ئەڵی

پێویستی نیە ئەم دەنگ و باسە
ئەرخوێت ئەباسی خوداناسە

ئافاقی عالەم بۆ بنی آدەم
دەلیلی زۆرنە بۆ خودای عالەم

لەوە روناکتر نەفسی ئینسانە
دەلیلی خودای خاوەن ئیحسانە

ئەوەی بفامی ئەزانی جیهان
دادگاشکە ظاهرە نەک پەنهان

هەرکەس بە قەی خۆی لەسەر کردەوەی
جەزاوەرئەگری بۆ پاداشەکەی

دیارە جەزای دادگای دنیا
حاکمی ئەوی زانایی و وریا

ئەوحاکمیشە زیندوە و زانا
خاوەن خواهشە و بینیا و تەوانا

ئەلا اله الا الله قەسەم
پەروەردگارە بۆ دڵو جەسەم

باسی رەهبەر

ئەو خودا دنیای لە نەبون هینا
گەردی بە بینای پر جرای مینا

حکمەتی حەقە رەهبەر بنیری
ئەمی هوشیاران بە ئەو بسپیری

ئەمی بە پاسای دەسای انسانی
ولو دەرونیان بی نورانی

بە نوری رەحمەت دلیان بنوسی
نەکەونە شوینی ...

ئەو رەهبەرێشە ذاتیکی وا بێ
خاوەن کەمال بێ و دور لە هەوا بێ

دڵی بە نوری حق وینەی چرا بێ
رازی بە قەزای هەر دوسەرا بێ

بەرزی ئەو لەندە بێ لە هەر کەسی
دڵ منور بێ تا آخر نەفەسی

دەم بە بە یانی ذکر خودا بێ
ئەوسا دەبێ خودا لەم آگا بێ

رەهبەرێکی وابێ فریشتەی پەیامێ

تا دڵ بێ بۆلای بەقەدرو نمکێ

وحی بۆ بینی لەلای خوداوە

حەز بەر داری کا لەهەموو لادە

دڵی پڕنوور بێ بەنوور خودا

دووری خاتەوە لەهەوا وسەودا

ببێتا بەرەحمەت بەهەموو عالەم

بە مایەی حکمەت بۆ بنی ئادەم

بەعەقلی هۆشیار ئەبێ بالابێ

خاوەنی پایەو بەرزی ئالابێ

ببێ بە مایەی پیرۆزی یەکسەر

بمیان پاریزی لە رێگەی خەتەر

جا ئەم رەهبەرە وەکو هۆبۆ وایە

گرنگیکی ئەوی بەپایە و مایە

(باسی یارانی رەهبەر) ٢ ٢

ئەلیکی وا بن خیرالاُمە بن
خاوەن قیمەتی خاوەن هیمەبن

ئەوانا چلون گیان ئەکەن بە فیدا
بۆ ریگەی رەحمەت نورەزای خودا

چون لە مالوحال دور ئەکەونەوە
باشی دوجار هجرەت دیسان دینەوە

چلون تالاوی مەینەت ئەچەژن
چون فیضی خودا بەدل ئەمژن

چون لەگەل غەزا وجهاد کافر
ئەبن بە عابد باطنی وظاهر

قورئانو حدیث پاک ئەکەنەبەر
لوگەلی عالەم ئەبن بە رهبەر

چون فەتحی دنیا ئەکەن بەسەرا سەر
بە بەرقی شیری الله اکبر

عەدالت ئەکەن بە قومی رەحمەت
وای ئەحوەستینی بو خیری ئومەت

ئەوەی دژمنە بۆ ئەم ذاتانە
بە راستی برای شوومی شەیتانە

گەلی کە خودا رازی بێ لەوان
بانی ئەوانە پیرە لە ئیمان

باطو رهبەری خوێ صفورلی
مایەی روناکی دەروند دەرطی

زەینی کەرامەت لە مالی ئەولی
تعلیمی حکمەت لە حالی ئەولی

لە حەلی بەیتی ئەو حلوبالی لورد
حلوە لە لوری کەرامەت دورە

آەخ بۆ ئەو کاتە دادگای خودا
ئەلێ بە جێگەی دەنگی شهدا

مجاش بۆ تاڵی لە سەر بارە خۆ بەشی
یوفرحی بە بێنی زەینی ورورەشی

ئه وه ی به دژی ئه مانه ئه دوی
ما بیروا له ناو دوزه خا بنوی

چرای ره حمه تی پادشای عالم
کاتی هه ل گرسی بو به لی آده م

ئه وه ی دیته لای منور ئه بی
ئه وه ی دور که وی ده ریه ده ر ئه بی

چرای کاره بای ما ده ئه به ده
له سه ر روناکی روی محمده

پیر شنک وه شینه بو دل پاکه کان
نوری ره حمه ته بو روناکه کان

سپاهانی دین له اعتقادا
له ری ئه حکاما له ری ارشادا

هه مو سه ر اسه ر آثاری ئه وه
هه مو روناکی ئه نواری ئه ون

رضی الله عنهم اجمعین
وعن افراد کل التابعین

علمای ئومەت زومرەی صادقین
وان لە ناو زومرەی گەلی سابقین

اجتهادیان کرد لە ڕێی خودادا
ئەحکامیان گەیاندە ئەم لاوەولادا

مەداری خامەی ئەو بوزرگانە
هاو نرخی خوێنی ڕووی شهیدانە

ئەوان بە سیوف ئەمان بە حروف
بە نهی منکر ئەمر بە معروف

بوڵی ذاتی حق حمیدی مجید
کردنیە شاهد بۆ وصفی توحید

بوڵی حصری کرد ترسان لە خودا
لەو عالمانەی ڕێگەی اهتداء

ئەوانەزانانە بە مە نایزانن
بمرن بە حەسرەت هەتا ئەتوانن

والى صل كنتم خير اُمة
خطا به بە وان بە روونی تایبە تى

خير القرون قرنى دليله
شخصی بێ دەلیل بە دل عليله

لە لای ئەدانا چرا هەڵکرا
اعلانی چاکی بو ئەوان درا

ئەو عالمانەیش ئیمرو حازرن
لە بو حقیقەت بە حق ناظرن

وینەی ئەوانن بو مایەی جزا
مطهرن لە بو رەحمەتو رەزا

اجر سبعین منکم دیارە
شەرەفی صوحبەت لی بەرکەنارە

بە تەوفیقی حق هەتا قیامەت
یەم ریدا نەدوێن ساغو سەلامەت

هەرگیز گوێ مەگرن لە واتەی ناحەق
ئەمها ئەمانەن مسلمانی بە حەق

یەک وەسیفەمە ڕەوە کە هات بە ڕەحمەت
ڕەحمەتی گەیاند بە هەموو ئومەت

بەردەوام بە دل بە حەق پڕ نور بو
چونکی مەظهەری نوری حضور بو

هات بو تەشریعی احکامی اسلام
لە اعتقادات بو باقی احکام

بو عبادەتی لەگەل حضورا
بو طاعەتی لە کوڕەی نورا

ان الصلوة تنهی دەلیلە
لە شەڕ لەگەل وەحشا کویرو دەلیلە

سورەی مومنین مفتاحی خێرە
دلی مسلمان بە وقتە تیرە

الی صل دینی حەزرەتی پێغەمبەر
دینی حضورە لو خودای اکبر

ذاتی رەهبەرشی ذوالجناحین ە
بو حلق و خالق رابطەی بەینە
دلی پیروزی پڕ لە حضورە
بە حضوری حق سەرتاسەر نورە
زمانی لەگەل ذکری خودا را
نور بەخشی ئەکا ئەهم ملاو بەولادا
چلون کارەبا نور ئەبەخشیتی
آولیش حوشی ئەداکەف ئەرژیتی
وەها ئەو دلی مەرکەزە بو نور
انوار ئەبەخشی بە نزیک و دور
ئەم نورە گەلی بە حەمو یاران
لە عەرەب سانا و باقی دیاران
بەلام بە فەرقی صفای میتایان
انواریان وەرگرت لە بوژیانیان

تایبه‌تی گه‌لی خلفای انور
له‌گه‌ل یارانی به‌ دل منور
له‌گه‌ل فامینی آیاتی ئه‌حکام
له‌گه‌ل حالی بون له‌ یاسای ئیسلام
نوریشیان وه‌رگرت له‌ خولکی به‌رزا
له‌ دلی تاوی سه‌ما و سه‌رعه‌رزی
بون به‌ آوینه‌ بو نوری زاتی
ره‌وشتی به‌رز و صفای صفاتی
به‌ وینه‌ی نوسخه‌ی استنساخی چاک
له‌وانا ده‌رکه‌وت نوری دلی پاک
وه‌کو مه‌عیدی ده‌رزی علما
له‌ رواته‌ ریزی صه‌دری حکما
بوبکر و عمر علی عثمان
باقی یارانی ده‌وری نیشتمان
وا مشعه‌ل بون به‌ نوری ره‌هبه‌ر
به‌ شادی ئه‌ته‌ وت الله اکبر

چون دینی ئیسلام بە ئەصل وفەرعیە
عقیدە وعەمەل مجموعەی شەرعە
عەقیدە ئەبێ لەگەل عەمەل بێ
عەمەل پیوستە دور لە خەلەل بێ
نویژە وروژوە زەکاتە یاحەج
ئەبێ خالص بێ بو یاسای مەنهەج
خالص ئەوەیە لەگەل حضور بێ
لە خەیالاتی بێ قیمەت دور بێ
وەها بزانی خودا حاضرە
بو ضویو کارو باری حازرە
نەکەی لە مزگەوت دل لە بازارا
دەم بە بسم اللە ودل لە آزارا
الحاصل پایە بەرزەی ئخلاصە
کە اخلاص ئەبو مایە افلاسە
وەهایە دینی رەهبەری ئەمین
داهات بو یاران آدابی آمین

جا بە پیرۆزی بە ھەمویان وەرگرت
ئەو دەرسەی کە ئەمەیان لەلا خۆراگرت

چون دەرس کەوچبو لەسەر رێی رەوی
قائم بون لەسەر خولکی نەبەوی

بە والدێنی جا ھەدوا فیتا
دەرونی خۆیان بو بو بە مینا

ھەرکەسێکی تر ئەھاتە لایان
ئەبو بە تابیع بو کردەوەیان

ئەوانیش ھەمو مەغفور ئەبون
دڵ و سینەیان معطر ئەبون

سلمان لە صدیق قاسم لە سلمان
جعفر لە قاسم وەریان گرت پەیمان

حسنی بصری لە ذاتی علی
گەیشتە بە ھەرەی مقامی ولی

ھەروا ھاتە خوا ئەو خولکە چاکە
تا پێی گەیشتن ئەم جەمعە پاکە

زنجیرەی زێڕی ڕیزی ئەولیا

انواری گلشت بەهەمو دنیا

والتابعین باحسان هم

رضوا عن الله ورضی عنهم

باقی کەسانی دلیان لی نەدا

لی لەدەرمانەوە لی بەسەر روسەودا

بەلام دینی حق پیرتەوی عامە

پیرتەوی لەبو هەموو اسلامە

مەبەس لەوانە لەمان بەگومان

ودینیان بو عوام لەگەل عالمان

ئەگەرچە ئاسارنسبەت بەیاران

یابە اولیای کەشفەکاران

خاوە چەسارەتی لوطی جەسورە

خوی لە روناکی نوری دل دورە

ڕوایەی ڕاستی تەعمیمی داری   سبزری بە سەر بارە حەمەتی باری

دینی نصیحەتە و اخلاصە بیل   بۆیە ڕوژگار لێی نەبێ غافل

اخلاص بۆ قورئان هەم الله بۆ ڕهبەر

بۆ ئیمامانی دینی معتبر

ئەمری بۆ عامەی موسڵمانەکان   تا ڕەمزێ دانیان بە قەدری ئیمکان

حوکمی موسڵمان نەبێ نافعلی   بۆ کۆمەڵی خوی لوری لا موحی

گەر ئەمانەوێ خێری ئیسلامی   بێتەوە بۆمان بە شادوکامی

فەرزە چەن شتی جێبەجێ بکری   هەتا کو ئیسلام جێگەی خوی بگری

اعادەی دەزگای خلافەی اسلامی   بۆ علومی دینی کلامی سامی

اعادەی نظر لە بۆ مصارف   اهتمام بە دیک تەرکی زەقاف

اعادەی یاسای محکمەی شرعی   بە جواز مذهب بۆ اصلی و فرعی

یعنی هەرکەسی کە موسڵمانە   تابعی بێ بە یەک لە مذهبانە

مەنعی اعلانی خمور و فجور   خانەی مەلاهی لوتزنگ وردە
مەنعی نەهاتنی کیتبی فەساد   ئەوەی زەیانە بۆ دینی رەشاد
دارالافتائی لە هەموو شاری   بۆ مراجعە لە کاروباری
بە پایاسای ئیسلام فەتوادەرێ   هەتا حدودی حکام پێش گرێ
ئەمما پاس ئەگەر ببنە وجود   قابلە ئیسلام ببێتە سەر صعود
ئەمە مجملە بە پاڵی ئەوی   لە بۆ تطبیقی ئیمانی بەوە
مادەی علومی دراسە حقە   بە پاسای کە بوونە خلقە
سەر دوازدە ساڵ بۆ سەرپایەکان   ئەمجا چوار ساڵ بۆ کلیەکان
مادەی نحو صرف و نوسین نشا   لغەی عەرەبی جسماکش
فقهی اسلامی لەگەڵ اهتمام   علمی منطقی قابل بە اسلام
جا علمی بحث و مناظرەی حق   بە پاسای اسلام طاقدیق
علمی بلاغە و وضعی محترم   بە دوو مەرتەبە تمام واتم

علمی بارکی سیره‌ئی ره‌سول   له‌گه‌ل یارانا به‌ پایه‌ی اصول

تاریخی هه‌موو خلفای اسلام   له‌گه‌ل امرای جاوه‌ل اقوام

ئه‌و تاریخیکی عامی عالمی   بو روژگای هه‌موو آده‌می

ئه‌مانه‌ هه‌موو به‌ دوازده‌ سال   ئه‌بی طی بکرین به‌ مقتضای حال

ئه‌مری کلیه‌ بو اصول رش   تا اصولی فقه‌ به‌ پایه‌ی نمکه‌ن

ده‌رزی تفسیر و حدیث شریف   له‌گه‌ل تحقیقا بزانی طرائف

ماده‌ی کلیه‌ ئه‌بی عالی بی   ماموستای به‌رزی بانه‌ تعالی بی

پایه‌ی معارف کورتو مختصر   ئه‌بی چینی به‌رز بوت بگاته‌ ده‌ر

له‌ هه‌موو قاتی تا دوازده‌ سال   اما میانی بی به‌ مقتضای حال

بو ده‌رزی دین ئه‌ فلاح مندال   بو نوسیر و روژتوتا پایه‌ی کمال

مه‌نعی تشکیلی بو کچو کور   به‌ پایه‌ی اسلام له‌گه‌ل ده‌وری حشر

باصنا فشه‌ به‌ آزادی بی   هه‌تا شهاده‌ به‌ دل شادی بی

ئەم دەرزی علمە بە یاسای حەلقە
بڕیار دراوە لە بۆ ئەم خەلقە

هەموو صنعەتە بۆ فامی قورئان
بۆ فامی لفظی سەییدی

قورئان عەرەبی و حەدیث عەرەبی
هەموو بە یاسای بەرزی ئەدولی

ئەوەیلەی دەریای محیطی هادی
پڕ لە جواهر مایەی دڵشادی

بەم یاسای دەرزە هاتووە بۆمان
ئەو دەرزە فامینان لەسەر ڕێکوسلمان

حا دەرزی علمم پاشی دەرزی قورئان
لەگەڵ تەجویدا فەرزە لەسەرمان

بناغەی ئسلام فامی قورئانە
ئسلام بێ قورئان شاری ویرانە

ئەگەر بەسای وەک حافظە لیل
بێ خوێندن بۆ دین ئەبی بە دەلیل

لو هەموو لێ پاسای ئیمتحان   فەرزە ببێتە حق بۆ طلبەکان

خەریکی پایەی ئیعدادیی   بەرامبەر خەلکی لەش زەلیلی

خەریکی پایەی کلیەی لفیی   بوالقی خطبە بو پایەی تدریس

هەرکەسێ لەم ناوە پایەی عالی بێ   ئەبێ منظوری جیادی والی بێ

راتبی عامەی طلبە وشاد   لە مالیە بە پاسای رەشاد

سەهمی مصالح لە واردات   بو ئەم نەوعە لە کاکتانا

بێجگە لە وانە اوقافی اسلام   پارەتی لە دا بە نطاقی عام

هەروەها عەیشی طلبەی علوم   لە سەر اوقافە بە تمامی معلوم

ئەگەر کفایەت نەکا ئەوهەمو   مالیە لێیدا وکو پاسای تر

دەولەتی اسلام دەولەتی دینە   بوژینی لعمەت مایەی تمکینە

دین بە قورئانە وحدیثی نبی   موقوفن لە سەر علمی عەرەبی

زمانی عەرەبی زمانی دینە   بو مانەوەی دین زۆر لوازمی

قوطی و مفتی عالم فەرزەندی عالمین — بە عقل و حیا مەشرب سالمین

ئەگەر رەقصانی یا خود مفتانی — ئشکالی تیا بی لەرووی دینانی

ئەگەر بجبنەی لە علمای دین — تحقیقی بکەن بە علم الیقین

چونکە ئەم کارە فەرزەی شارانە — هەمیشەی علمی لە اجتیارانە

امرهم شوری بینهم بە حق — بکەن بە یا بالوجه الاحق

چونکی علما اعیانی دینن — رهبەری بەرزی رێگەی یقینن

دەسی گیشی عالم لە بو رێگەی حق

فەرزە ئەوانە ببینا بی بە حق

هەروا علما لە قەزا کانا

با لە لادی داو لە هەرەم کانا

کاتی کاریکی دینی هاتە پیش

با بە مشورەت لەلای بنە پیش

خوداشی یارمەتی ئەدا بە ئەو وثیق

ئەو وفیق یارت لە بو فنعم الرفیق

ماسی تر هەیە بە پێو لیسقە بگری   نە هەموو جۆرێ تۆر دەیچێ بدری

خەزرەو ئرشاد دەهەنەلکی بلاو کەین   لە هەموو کاتا بە قەدری ئیمکان

بابعضەی ئرشاد دەبروان بەدیدا   تبلیغات بکەن لە هەموو جێدا

ڕابگەیەنن بەهەنەلکی ولات   ئیسلاحی هەوییە لۆ بارەی حاجات

خەزرە لە خەلقی ئیسلامی شریف   بگا بە پایەی معقولی ظریف

دووربن لە هەوا دووربن لە غوغا   خاوەن فکر بن نەبن بە بێقا

ئەمەی مندالیان بکەن بە ئاسی   بەوری لە دوو بورگەی ڕاحەت ماشی

حورمەتی مزگەوتی ڕابگرن بە دل   نەبن بەشتی بە دەخۆتی سەرحل

هەر لە لادێیە لە کشتوکالا   زیواری مخلوق دووراوە لە پیالا

وەلاحی لادێ صلاحی عام   بە پەرەی پشتی گروهی ئیسلام

کابینەی دشار قاصەی شەردەمە   لە سەرکاسە هەرجی قودرەتە

ئاینی ئیسلام ئاینی کارە   ئەنسان بە بال فکر و بێ شارە

نەھوش بە زانست بە کاروپیشە
ئنسان بو کوڕل ئەلی بەرپیشە

بیگانە بە فەن بە علم و صەنعەت
بون بە سەروکە لەبەر صەنعەت

آعیدو الهم لەبی قوبزانە
سوپاس چیشتی بو موسلمانە

کورئاسی دالی ئەو موسلمانە
بێ علم و صەنعەت وتلی شارانە

آدەمی روحیزی بەرزە
بەوانە ئەڕی لە سەر ئەوعەزرە

یەکەم تەوکول لە سەر خودایە
کە لە سەر عالەم گەورە و دارایە

دوھەم ئیعتماد لە سەر شنی خوی
بە رەنجی شانەچی دەس کەوی بوی
ئەمەیە دەرزم دو ئیزال بەرزم
بیی بە چرا لە بو سەر عەزرم

عەزیزیکم هەیە بو آگاداری
بەسوودە لە بو کاتی بیداری
ئەزانن دنیا وەها هاتوچو
چون وەزعی غەریب تیایا پەیدابو
لەسەر ئەو بارە لەبەو بەر وتمان
زاناکا بەرزەکان لە چەرخانەمان
دیارە کاتی تاریکی داهات
لە کون دەرئەچن گەلی حەشەرات
بەرخشتەی سەختی سگانەی نافەرد
ئەزان هاتنە پیش وینەی وەحشی هەرد
گەلی ئەزانان ئشتها ئەکەن
داوای دەرەجەی اجتهاد ئەکەن
خوهەلە ئەکەن بارەی اجتهاد
زانستی ئەوەی بو بارەی ارشاد

زانستی ئەوی بو یاسای ئیسلام
حفظی پیویستە بو نصی کەلام

لە بوحدیثی حەریرە تی رەهبەر
آگاداری ئەوی چی بو لەمەوبەر

زانستی ئەوی بو شوینی اجماع
بو شوینی خلاف لە بارەی ئەوزاع

زانستی ئەوی بو باسی لوغەت
فامی لی ئەوی بو ری بەلاغەت

ری راوانەکا فامی خوکلی دین
لی آگاداری لە یاسای یەقین

بزانن هەمو ئەم کارە ساتە
مایەی قسارن لەم سەربساتە

بزانن فەرقی کویری نابینا
لەگەل لساقی بینای تەوانا

قل هل یستوی الذین بینە
ئەم نەزانانە لە قوڕ دە ژینە

ئەگەر لوجنەی بیوانی گشتی
بو پاریزی حق بو سەرپەرشتی ٣
زانای لە ئەزان جیا ئەکردەوە
نازانا ئەمرن بەدەم دەردەوە
ئەم وەزعە هەموی دژی ئیمانە
سەراسەر فتنەی آخر زەمانە
اجتهاد نیە هەر اشتهایە
هەوای پیروپوچی اشتهایە
زوربەی ئەم شەرعە لە بو منالان
ئەبی بە هوی شەر بە توڵی سالان
مادەی پی ئەوی تاگەورە ئەبی
آگای لە فتنەی ئەم دەورە نەبی
پیویستە لە بو خاوەن شعوران
یا بو ماموستای دل پر لە نوران
آگادار بێن لە بەدعەپەرستی
خو آمادە کەن بو بەرەیەکستی

ناسی ئەم نامەی ناردبو برا کان
بو دل روناکو چوله چرا کان

تا آگاداربن له نهێنی دنیا
تا خەبەرداربن له مەوجی دەریا

مەبەس خزمەتی هاونیشتمانە
مەبەسی پاریزەی نوری ئیمانە

سوپاس بو خودا زۆر گاربوم له نوسینەوەی
نامەی آگاداری پاشی عەسری دوشەمەی
هەشت دەی مانگی صفر بیژدەی هەزارو
چوار صدو دوازدەی کوچی موافقی
بیست و شەشی هەشتی
هەزار و نۆصدو نە
نەوەد و یەک
میلادی

مستمدا من ربك والصلوة على المصطفى والسلام على المرسلين
والحمد لله رب العالمين   الخادم للدين عبدالكريم المدرس